

 MIGRATIE

Uitgebuite Oekraïners krijgen alsnog hun geld na taaie juridische strijd

29 APRIL · 6 MIN. LEESTIJD

Een groep arbeidsmigranten krijgt eindelijk achterstallig salaris. De eigenaar van het uitzendbureau dat hen inhuurde, is met de noorderzon vertrokken. Het inlenende bedrijf, een scheepswerf voor superjachten, draait op voor de kosten, bepaalde de rechter. ‘Dit is een uniek vonnis, we gaan dit inzetten tegen andere opdrachtgevers.’

DOSSIER: MIGRATIE

AUTEUR: MARCEL HOOFT VAN HUYSDUYNEN

BEELD: © OLIVIER HEILIGERS

Ze moesten drie rechtszaken voeren om betaald te krijgen voor drie weken werk, maar nu gloort er licht aan de horizon voor zes Oekraïense lassers die het slachtoffer werden van een malafide uitzendbureau.

De rechtbank in Dordrecht oordeelde onlangs dat ze recht hebben op in totaal 17.000 euro. Niet uit te betalen door hun vroegere uitzendbaas, maar door de scheepswerf waar ze destijds werkten.

Een plottwist die door FairWork, een organisatie die opkomt voor slachtoffers van arbeidsuitbuiting, met gejuich wordt begroet. ‘Het komt nooit voor dat het een arbeidsmigrant lukt om de opdrachtgever aansprakelijk te stellen voor wat het uitzendbureau heeft nagelaten. We gaan dit inzetten in zaken tegen andere opdrachtgevers.’

Gigajacht van 100 meter

Aan welk schip ze precies werkten, weten de Oekraïners niet. Maar toen ze in februari 2023 bij NMC Maritime Technology in Nieuw-Lekkerland begonnen, gingen de zaken goed.

In dat jaar had de werf bijvoorbeeld een gigajacht van 100 meter onder handen, dat

volgens een Amerikaanse vakblad bestemd was voor de Amerikaanse miljardair Howard Schultz, de oprichter van de internationale koffieketen Starbucks.

NMC bouwde de romp, in opdracht van de jachtbouwers Royal Van Lent en Koninklijke De Vries Scheepsbouw, die samen superjachten verkopen onder de merknaam Feadship. Royal Van Lent is sinds 2008 onderdeel van Louis Vuitton Moët Hennessy (LVMH), het luxewarenconcern van de Franse miljardair Bernard Arnault.

‘Onze sector is bijna volledig afhankelijk van arbeidsmigranten, als we niet opletten komen deze vakkrachten straks niet meer’

NMC profiteerde als vaste toeleverancier mee van de toenemende populariteit van Feadships superjachten. De werf werkte eerder bijvoorbeeld aan het grootste motorjacht dat tot op heden in Nederland is gebouwd, een gevaarte van ruim 118 meter dat volgens geruchten bestemd was voor Microsoft-oprichter Bill Gates.

Maar de Nederlandse superjachtenbouw heeft een donkere kant: de sector leunt sterk op vaak Oost-Europese arbeidsmigranten, die het risico lopen te worden uitgebuit.

Veritec, een uitzendbureau dat gespecialiseerd is in personeelswerving voor jachtenbouwers, voorziet dat de sector in de problemen komt als hun leef- en werkomstandigheden niet verbeteren. ‘De Nederlandse jachtbouw staat internationaal bekend als innovatief, kwalitatief en betrouwbaar. Maar voor dit succes is Nederland bijna volledig afhankelijk van arbeidsmigranten,’ schrijft Veritec op zijn website. ‘Realiseren we ons wel dat [...] als we niet opletten, deze vakkrachten straks niet meer komen?’

Het blazoen van NMC is niet vlekkeloos: in 2018 kreeg de scheepswerf een boete van ruim 23.000 euro voor overtredingen van de Arbeidstijdenwet (Atw) en het Arbeidstijdenbesluit (Atb). Het bedrijf had werknemers langere werkdagen laten maken dan is toegestaan.

NMC is opgericht door de in Kroatië geboren en al jaren in Nederland wonende Ivo Ljubičić, die inmiddels 80 jaar is. Zoon Josko is volgens zijn profiel op LinkedIn de general manager. De bedrijvengroep van Ljubičić, waarvan de verschillende werkmaatschappijen van NMC deel uitmaken, boekte in 2023 een nettowinst van 4,5 miljoen euro, zo blijkt uit het jaarverslag.

Zelf heeft Ljubičić ook een band met LVMH: de Fransen bezitten 49 procent van de

aandelen in een van zijn bedrijven: OGMNL bv, zo blijkt uit de jaarverslagen van LVMH. OGMNL houdt zich volgens een opgave bij de Kamer van Koophandel bezig met ‘verhuur en lease van schepen’.

Geen salaris van het uitzendbureau

NMC had de zes Oekraïners als lasser ingehuurd via het uitzendbureau Interwerk in Venray, voor een uurloon van 16 euro. Maar op de afgesproken betaaldagen kregen ze geen geld, hoewel ze dagen maakten van tien uur. Telefoontjes en e-mails naar het uitzendbureau werden afgedaan met smoesjes of niet beantwoord.

Ze beklagden zich ook bij de voorman van NMC, maar die werd boos, zeggen ze. Na drie weken besloten twee van hen op te stappen. De anderen werden naar eigen zeggen door de voorman weggestuurd. Naar hun salaris – bij elkaar ruim 17.000 euro netto – konden ze fluiten.

Via via kwamen de Oekraïners terecht bij FairWork, dat hen hielp een rechtszaak tegen het uitzendbureau te beginnen. Maar Interwerk gaf niet thuis en liet verstek gaan bij de zittingen.

In de zomer van 2024 kregen de Oekraïners gelijk van de rechter: Interwerk moest alsnog hun salaris betalen. Die uitspraak leverde alleen niets op, omdat het uitzendbureau ook de aanmaningen van deurwaarders onbeantwoord liet. Toen Follow the Money er vorig jaar zomer ging kijken, pilde de brievenbus in Venray uit van de enveloppen, waarvan een groot deel van de Belastingdienst.

Een in Nederland wonend familielid van oprichter Artur Pniewsky (50) zei toen dat de uitzendbaas vertrokken was naar Polen: ‘Artur werkt al een tijd niet meer in Nederland. Hij is alles kwijtgeraakt.’

Daarna besloten de Oekraïners verhaal te halen bij het inlenende bedrijf, bij scheepswerf NMC.

Ze deden hiervoor een beroep op de zogeheten ‘ketenaansprakelijkheid’ die sinds 2015 is opgenomen in het Burgerlijk Wetboek. Volgens deze bepaling moet het inlenende bedrijf in principe het loon betalen in gevallen dat het uitzendbureau in gebreke blijft.

Faillissement

Om aan te tonen dat Interwerk niet aan zijn betaalverplichting voldeed, vroegen de Oekraïners eerst het faillissement aan van het uitzendbureau. Dat lukte.

Daarna was NMC aan de beurt.

In oktober 2024 claimde de scheepswerf bij de rechtbank in Dordrecht niet aansprakelijk te zijn voor de nalatigheid van Interwerk. Het bedrijf had naar eigen zeggen aan alle verplichtingen voldaan: het had vooraf vastgesteld dat Interwerk beschikte over het officiële keurmerk van de Stichting Normering Arbeid (SNA) die fraude en illegaliteit in de uitzendbranche moet voorkomen.

Daarnaast had NMC geverifieerd dat Interwerk bij de Kamer van Koophandel stond ingeschreven als uitlener van arbeidskrachten, en dat het bureau beschikte over een zogeheten G-rekening voor de loonheffingen die de Belastingdienst in rekening brengt. NMC zei ook te hebben gecontroleerd of de tarieven van Interwerk marktconform waren én alle rekeningen te hebben betaald.

‘Zeker bij mensen die de taal niet spreken is extra voorzichtigheid geboden’

Toch vond de rechtbank op 27 maart dat NMC meer had kunnen en moeten doen om aansprakelijkheid te voorkomen.

De scheepswerf had niet alleen mondelinge afspraken mogen maken, maar haar overeenkomst met Interwerk op papier moeten zetten. Ze had ook moeten nagaan of Interwerk btw in rekening bracht.

De rechtbank verweet NMC bovendien niet in actie te zijn gekomen toen de Oekraïense arbeidsmigranten zich beklagden bij de voorman: ‘NMC had bij de eerste signalen al informatie moeten opvragen bij Interwerk. Zij had bijvoorbeeld kunnen vragen of de geldende arbeidsvoorwaarden worden toegepast, of het loon wordt uitbetaald en ter onderbouwing geanonimiseerde kopieën van salarisstroken of betalingsbewijzen kunnen opvragen. Dit heeft zij niet gedaan.’

‘Zeker bij mensen die de taal niet spreken is extra voorzichtigheid geboden’, schreef de rechtbank. ‘Zij kunnen immers meestal hun verhaal niet, of minder goed, kwijt.’

Volgens Ronald Koppelaar, de advocaat van de Oekraïners, maakte de rechter

duidelijk dat inlenende bedrijven zich niet kunnen verschuilen achter het keurmerk van de Stichting Normering Arbeid. ‘Je moet goede argumenten hebben om vol te houden dat jou als opdrachtgever niets valt te verwijten als het uitzendbureau geen salaris betaalt.’

Nieuwe wet laat op zich wachten

Eline Willemsen van FairWork spreekt van een uniek vonnis: ‘Het is cruciaal dat deze uitspraak er nu ligt.’

Maar er waren wel drie juridische procedures voor nodig, zegt Willemsen. ‘Voor de meeste slachtoffers van malafide uitzendbureaus, laat staan voor arbeidsmigranten die hier de taal en de weg niet kennen, is dat natuurlijk geen haalbare kaart.’

Zij zegt daarom te hopen dat de Eerste Kamer haast maakt met de Wet toelating terbeschikkingstelling arbeidskrachten (Wtta). Deze nieuwe wet, die half april door de Tweede Kamer is aangenomen, stelt strengere eisen aan uitzendbureaus en verbetert het toezicht op branche.

‘Malafide uitzendbureaus blijven slachtoffers maken, dat is ook voor hun opdrachtgevers een gevaar’

Eddy van Hijum (NSC), de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, schreef vorige week aan de Kamer te verwachten dat de wet in 2027 kan ingaan en dat de Arbeidsinspectie in 2028 kan beginnen met handhaving.

Volgens Willemsen duurt het allemaal lang. ‘Malafide uitzendbureaus blijven slachtoffers maken. Dat is voor gedupeerde uitzendkrachten een gevaar, maar ook voor hun opdrachtgevers, zo blijkt uit dit vonnis.’

Voor de Oekraïners is de onzekerheid overigens nog niet voorbij. NMC moest van de rechter hun achterstallige salaris meteen uitbetalen, maar de scheepswerf kondigde aan in hoger beroep te gaan.

Op vragen van Follow the Money wilde NMC niet reageren.

Dossier

Migratie

Follow the Money verkent de wereld van arbeids- en kennismigranten, vluchtelingen en asielzoekers. We kijken naar verdichtsels en verzinsels, en beoordelen beleid op zijn merites.

Auteur

Marcel Hooft van Huysduynen

Journalist, in het verleden onder andere voor Quote, FEM Business en Het Financieele Dagblad. Is belangenbehartiger bij de Auteursbond.

Connecties

Relaties

UITZENDBRANCHE

WET TOELATING TERBESCHIKKINGSTELLING VAN ARBEIDSKRACHTEN (WTTA)

Organisaties

LVMH

FEADSHIP

FAIRWORK

STICHTING NORMERING ARBEID

Mensen

EDDY VAN HIJUM

ELINE WILLEMSSEN